

Христо Ботйовъ бѣше чуждъ на хермафродитнитѣ общечовѣшки гледища, които започватъ съ овде и свършватъ съ онде . . .

VII.

Но тогава кждѣ се намира рѣшението на проклѣтия въпросъ за „свадата“ между двамата гиганта отъ епохата на революцията, кждѣ е разкобничето на тая грандиозна борба, която прѣпѣна българската историческа критика и я постави въ невъзможность да отиде по-далече отъ лъжата? Ако нито въ личнитѣ характери на двѣтѣ борящи се страни може да се търси рѣшението на проблемата, защото изобщо личниятъ характеръ не е главенъ факторъ при никоя „душевна“, идейна борба; ако нервозността на личноститѣ и тежкиятъ емиграционенъ животъ още по-малко могатъ допринесе нѣщо сжщественно за отговорътъ, който очакваме; ако, най-сетнѣ, нито „насъскванията“, за които всички „историци“ мждруватъ, нито „женскитѣ пружини“, за които безъ свѣнѣ приказватъ—могатъ ни дѣ ключътъ на проблемата, нима нейното рѣшение е величина непозната и не може да се потърси въ самитѣ условия на революцията, въ борбата между двѣ противоположни въ общественната ни мисль стихии, ако щете—въ условията на нашето економическо и социално развитие? Нима революционното врѣме, въ което се кръстосваха идеи отъ най-реакционенъ до най-прогресивенъ калибъръ, интереси мизерно егоистични и други, които съвпадаха съ интереситѣ на „сиромашьта“, на всички, които живѣяха съ трудъ и отъ надница, — нима, повтаряме, самото революционно врѣме, въ което се наложиха главно двѣ идейни настроения, не може ни дѣ ключътъ на цѣлата енигма? Оние, които внимателно сж проучили изложенитѣ въ тая глава документи и обстоятелства, тѣ ще сж дошли вече до заключението, че чрѣзъ устата на Каравелова гово-